

DE FIETSER VAN TSJERNOBYL

Javier Sebastián

De fietser van Tsjernobyl

Vertaald uit het Spaans door Peter Gelauff

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds

Deze roman is een kunstgreep van de fantasie. Er worden enkele episodes in verteld uit het leven van prof. Vasili B. Nesterenko, overleden in Minsk in augustus 2008. Andere episodes zijn verzonnen.

Omslagontwerp Studio Ron van Roon

Omslagillustratie © Trevillion

Foto auteur © Elena Partridges

Oorspronkelijke titel *El ciclista de Chernóbil*

© 2011 Javier Sebastián Luengo

Auteur vertegenwoordigd door Silvia Bastos, S.L. Lit.ag.

Padre Claret, 21 – 08037 Barcelona

© 2015 Nederlandse vertaling Peter Gelauff en

Uitgeverij Wereldbibliotheek bv

Johannes Vermeerstraat 63, 1071 DN Amsterdam

www.wereldbibliotheek.nl

ISBN 978 90 284 2593 4

E-BOEK 978 90 284 4112 5

*Voor mijn ouders,
want van hen was mijn eerste woord.*

Elke seconde duurde een eeuwigheid, alsof alles zich afspeelde op de bodem van de zee.

Ik bladerde door een reportage over de schipbreuk van de Lusitania in 1915, ik richtte mijn blik omhoog en zag ze de trap van het zelfbedieningsrestaurant op komen. 1198 passagiers kwamen om op dat schip onder Britse vlag. En de oude man en de vrouw leken overlevenden van die ramp.

De locatie was een modern zelfbedieningsrestaurant met vitrines waarin verschillende combinaties van menu's, garnering en supplementen werden aangekondigd. Ze liepen naar een tafeltje dicht bij de automaat voor servetten en sauzen in eenpersoonsverpakking. De vrouw droeg twee tassen vol kleding. Een zware vracht, het leek wel een verhuizing. Ik deed een poging om terug te keren naar mijn zondagskrant, want wat ik zag ging me niets aan. Wie opdracht had gegeven om op de Lusitania te schieten, las ik, had de *Cruiser Rules* niet in acht genomen, die verplichten burgerschepen te ontruimen alvorens ze aan te vallen. Ook al zou later de Slag bij de Marne volgen, die bij de Mazurische Meren, die bij de Somme.

Ik keek nog eens naar de Pas Gearriveerde Schipbreukelingen, ik kon het niet laten. Hij ging zitten, wat hij feitelijk deed was zich in de stoel laten neervallen. Hij moest gekweld worden door ondraaglijke reumatische pijnen. Zij zette hem recht, want hij was gevaarlijk ver opzij gezakt.

Aangezien het mijn zaak niet was, ging ik door met lezen. Ik

bladerde door een artikel over de Tobintax, waarvan alleen de kop me interesseerde, sloeg meer pagina's om en stond stil bij een advertentie. Op een vrouwenheup ligt een digitale Pentax, ik wou dat ik nu op dat strand lag. Maar dat kan niet, het is een zondag en september, ik ben elfhonderd kilometer van huis en niemand heeft aandacht voor de ander. Hoewel, ik wel, ik kijk uit mijn ooghoek, ik let overal op: de Twee Overlevenden van de Lusitania begonnen de doosjes met hun maaltijd te openen, trendy doosjes, de vrouw moet het doen, want hij kan het niet. Wellicht is het de verjaardag van een van de twee en zijn ze het komen vieren. Het restaurant ligt aan de beroemdste boulevard van het land. Het land is Frankrijk, en door de ramen heb je een uitzicht dat als duur, bevoorrecht moet worden beschouwd.

De man zakt weer in elkaar, maar alsof zij het die dag al vaak heeft moeten doen duwt ze tegen hem aan om te voorkomen dat hij valt. Ze veegt zijn haar uit zijn gezicht.

Ik moest servetjes hebben, dat was mijn excuus om erlangs te lopen. Toen zag ik alles. De man kon ternauwernood kauwen, eigenlijk denk ik dat hij niet eens at.

En inderdaad, er zat kleding in de tassen. Dat zag ik duidelijk.

Toen ik weer aan mijn tafeltje zat, spreidde ik de krant als een waaijer voor me uit alsof ik van plan was lang te blijven zitten in dat restaurant, dat me plotseling als een gezellige, bijna huiselijke plek voorkwam. Ik wierp een steelse blik. Zijn pak was hem te groot. Het colbertje was jaren geleden misschien zijn maat geweest, nu niet meer.

Zij staat op. Ze klopt de kruimels van haar blouse. Ze zet de restjes van de maaltijd op het dienblad met de kalmte van iemand die de dingen goed wil doen, en brengt ze naar de afvalbak. Daar gooit ze alles in. Ze keert naar hem terug. Ze buigt een beetje naar hem over alsof ze hem iets in het oor wil zeggen, maar ten slotte komt ze overeind en zwijgt, ze beperkt zich ertoe het boord van zijn overhemd om te slaan, dat van achteren overeind stond. Ze geeft hem een kus op het voorhoofd, streelt zijn gezicht, geeft nog een kus en loopt weg. Ze is weg.

De vrouw was vertrokken en had de Overlevende van de Lusitania samen met twee zakken vol kleding achtergelaten. Tien minuten later was ze nog niet terug. Een kwartier later ook niet, en zelfs een half uur later niet. Zodoende moest ik, aangezien de man van zijn stoel dreigde te glijden en zij niet terugkwam, naar hem toe lopen en hem recht zetten. Dat ik zo met hem te doen had in die houding, zei ik hem op de meest meelevende toon.

De Overlevende van de Lusitania antwoordde niet. Hij bleef me aankijken als iemand die iets niet begrijpt. Met een gebaar vroeg hij me iets om op te schrijven, dat leek me althans, en ik gaf hem een papieren servetje, schrijf maar op wat u wilt, zei ik, als u niet kunt spreken of als dat u vermoeit dan kunnen we op papier met elkaar praten. Hier heeft u mijn balpen ook. Maar toen trok de man zijn schouders op en wilde niet meer schrijven.

Ik hielp hem goed te gaan zitten. Hij moest niet omvallen terwijl ik mijn spullen pakte en opstapte. Wat er daarna gebeurde zou iemand anders wel weten op te lossen. Maar toen ik de trap afliep kwam ik een ober tegen en ik bedacht dat het weinig moeite kostte hem te waarschuwen, dus ik zei hem:

Ik zei, let op die man daar. Zorg voor hem want hij is alleen gelaten.

De man van Prypjat had zijn toevlucht gezocht in de cabine van de botsautootjes. Hij sorteerte de fiches op kleur, sommige middagen sloeg hij slangen dood met een koekenpan. Hij droeg twee overjassen en had er nog een als reserve.

De cabine van de attractie was veiliger dan een etage, want er zwierven loslopende honden over de patio's van de woningen, door de plantsoenen en door sporthal Tsjemigov. Ze snuffelden in alle hoeken en liepen dan de trappen op. En aangezien er geen deuren waren omdat die waren meegenomen, liepen ze overal binnen. Magere, met modder besmeurde honden, sommige met ontvelde en bloedende poten.

Het was bij de botsauto's dat het gebeurde. De man van Prypjat had een systeem uitgedokterd waardoor het leek of de autootjes uit zichzelf bewogen, om daarna te roepen: welkom elektriciteit, leve het leven, laat het terugkeren, het ergste hebben we al gehad. Hij had katrollen meegenomen uit een magazijn en meters touw, hij wou de omstandigheid benutten dat het gevoren had en de baan glad was. Hij sloeg de touwen achter de reling langs en maakte de uiteinden vast aan het stuur van elke botsauto.

Hij sloeg zijn ogen ten hemel en bedacht dat daar helemaal geen behoefte aan bestond. Maar wel aan iemand in Prypjat die de omwenteling zou zien die op het punt stond zich te voltrekken.

Met alle kracht greep hij de touwen vast, telde een, twee, drie en trok. En de botsautootjes bewogen. Het rechtse, met nummer 5 op de motorkap, had tien meter afgelegd. Dat van hem bewoog diagonaal naar opzij, tot een van de scheuren in het cement. Dat was zijn boodschap: Zjmychov, je bent niet langer alleen.

Of als er hier nog iemand anders woont, dat die het dan weet: er is een nieuwe bewoner gearriveerd in de stad Prypjat, bij de atoomcentrale.

Het enige wat eraan ontbrak was dat de lichten aan zouden gaan. Vrolijke, eigentijdse muziek, mooie kermisliedjes en jongeren die op de omloop met een fiche in de hand op hun beurt wachtten. De sirene klinkt: laat een verse ploeg chauffeurs de baan op gaan.

Ja, nu kon je zeggen dat er iemand in de stad Prypjat woont en het bewijs is dat vier van de botsautootjes hadden bewogen. Om zichzelf kenbaar te maken sloeg hij 's morgens soms met een stok tegen de metalen rolluiken. Of hij liet, in stenen geschreven, zijn naam achter op de kruispunten van de straten. Wat kan ik nog meer doen, riep hij, want ik heb twee handen, ik neem ruimte in, ik loop lanen af, ik laat sporen achter bij het lopen.

Dat wil zeggen, er zijn bewijzen, kijk naar me en als je me niet gelooft, kijk dan naar deze botsautootjes, hoe ze er vijf minuten geleden bij stonden en hoe ze nu staan. Uit zichzelf bewegen, dat kunnen ze nog altijd niet.

Hij wou dat er publiek was, al waren het maar zogenaamde

toeschouwers, en hij zocht de plek waar vóór het ongeluk een winkel moest hebben gestaan, in de Droezjby Narodovstraat. Hij trapte op brokken puin, overal woekerden klimplanten. Hij pakte twintig zakken. Ze lagen in een la, maar in de loop van de tijd zouden er meer verdwijnen, dus nam hij maar twintig zakken formaat draagtas.

Hij keerde terug via een open plek waar enkele verlaten autobussen stonden, de Icarussen van de evacuatie. Onderweg plukte hij allerlei onkruid, waarmee hij de zakken vulde. Zolang er geen anderen zijn, zei hij, zijn dit mijn vrienden en bekenden.

Hij stelde ze op rond de racebaan en bond ze vast aan de reling, het leken de gezichten van het publiek, familieleden die over de Ivankovosnelweg waren gekomen om hem een botsautootje te zien besturen. Hij had er lichamen van takken aan willen vastmaken, een overjas of een deken erover, als je van ver keek leken het mensen.

Intussen wachtten de gezichten op hun beurt om te rijden. Maar jullie zullen nog even moeten wachten, we hebben alle tijd van de wereld om de baan op te gaan, teken sierlijk jullie duizenden filigreintjes totdat het ijs verdwenen is, kijk eens hoe goed ik de kunst van het sturen beheers. Hij stond op en applaudisseerde.

Kijk goed naar me, gezichten.

Zo wijdde hij zijn geweldige nieuwe leven in. Hij bleef even in een van de autootjes zitten, stel dat een van die gezichten het van hem wilde afpakken met het idee dat het zijn beurt was. Ademhalen kostte veel moeite, ze zeggen dat je tong uiteindelijk zwart wordt. En dat de huid loslaat en dat je begint over te geven. Of dat je geel speeksel spuugt. Ze zeggen zo veel, dus je kunt nooit weten.

Maar het was zaak te wennen, want in Prypjat leven had zijn voordelen, zoals dat alles daar van hem was, bij ontstentenis van anderen was hij de eigenaar, de baas van het *gorkom*, de zetel van het stadscomité.

Door zo hard aan de touwen te trekken waren zijn handen paars geworden. Hij nam het stuur van het botsautootje in zijn handen en verbeeldde zich dat hij op reis was. Dat hij de voetgangers ui-

terst hoffelijk groette. Maar houd me niet langer op, want ik word in de centrale verwacht om een aantal berekeningen te maken.

Hij reed door de velden, voerde de snelheid van het botsautootje op tot honderd kilometer per uur. Hij kwam door nabijgelegen dorpen zoals Semichody, Sjepelitsji en andere. Met luide stem vroeg hij of er misschien iemand was, wellicht verscheen er een weduwe met een scapulier en met de foto van haar overledene, het haar bijeengehouden met een hoofddoek. Ik heb brood bij me en nieuws, zei de man haar. Het belangrijkste nieuws is dat u niet hier kunt blijven, dit hier ligt midden in de uitsluitingszone en heel binnenkort komen de soldaten met hun hijskranen het dorp begraven, het verbaast me dat ze het nog niet hebben gedaan. Maar als u blijft, ga dan niet het bos in, pluk geen paddenstoelen, drink geen water uit de putten.

Ja, het begon allemaal in de botsautootjes. Want een paar dagen later ging hij weer aan de touwen trekken om ze opnieuw van positie te veranderen, en toen zag hij dat een van de zakken van de reling was verdwenen. Hij had ze namen gegeven: mijn heerlijke Ilsa, totale en ultieme liefde, Aleksej, Volodja. Die zak noem ik Valentina Maljavskaja, die andere Zjmychov van Anorganische Chemie van het laboratorium in Sosny. Die kleine Darja. En zo tot twintig. En nu waren er negentien.

Hij zocht hem bij het reuzenrad, bij de schommels. Hij ging tot aan de banken aan de achterkant van het park. Hij liep om de baan heen, waar ben je, zei hij, ik weet niet of ik je zak of gezicht moet noemen. Laat me mijn tijd niet verliezen, want ik zal je hoe dan ook vinden. Uiteindelijk lag hij op de zitting van een van de autootjes, samen met een handjevol Kosmossoepjes.

Iemand had er ogen en een mond op getekend.

Hij schrok zo erg dat hij zich in de cabine ging verstoppen. De man van Prypjat dook weg onder een paar dekens. Hij zag niemand door de kier van de deur en hij bleef lange tijd kijken.

De volgende ochtend vroeg kwamen we bijeen met de landen-vertegenwoordigers die deelnamen aan de toetsing van het kilogewicht, daarvoor was ik in Parijs. De Internationale Conferentie voor Gewichten en Maten was de gastheer. Een welkomstontbijt en de bekende toespraak over het belang van ons werk door Roland Jöhri, voorzitter van de conferentie. Daarna werd er overgegaan tot de inname en vaststelling van het exacte gewicht van elke cilinder, zodat we vervolgens in de regio's onder onze jurisdictie konden verklaren dat een kilo exact een kilo was. Een uitdrukkelijke en eerlijke kilo. De officiële kilo.

De weegtoestellen waren tot op de duizendste fractie exact, want de geringste afwijking van het gewicht kon in industriële of agrarische processen een ramp betekenen. Ten slotte werd je een stel oranjekleurige, verzegelde en geplastificeerde documenten uitgereikt en daarmee keerde je terug naar je eigen land.

De deelnemers van de andere zes maten van de conferentie werden in successievelijke vergaderingen bijeengeroepen. De Mol, de Kelvin, de Ampère en de rest. Die dag was het de beurt aan de Kilo. Maar de vergaderzaal van de centrale in Sèvres, in Boulogne-Billancourt, werd verbouwd en we werden allemaal met een bus naar een nabijgelegen gebouw vervoerd, zo'n vijftig functionarissen met eenzelfde koffertje met daarin het gewicht van exact een kilo.

Ik droeg echter twee cilinders. Dat komt doordat de Filipijnen in 1896, juist toen de gehomologeerde kilo naar Manila gestuurd zou worden, ophielden een kolonie te zijn en de Spaanse autoriteiten besloten, aangezien die cilinder van hen was, hem te houden. Zodoende was Spanje het enige land dat officieel twee kilogewichten had en ik die, als zijn vertegenwoordiger, meezeulde net zoals mijn ambtsvoorgangers hadden gedaan. Het dubbele gewicht, de dubbele vermoedheid, maar hetzelfde salaris als de andere afgevaardigden. Mijn werk riep respect op onder degenen die aanspraak maakten op mijn diensten.

Daar komt meneer exact. De man die nooit liegt. Daar komt Twee Kilo, zo werd ik genoemd.

Ik vond het wel grappig, maar probeerde het niet serieus te nemen.

Ik praatte met de vertegenwoordiger van België, en ook met de Russische Jana Ledneva, die bij de Sectie Mol hoorde en er die dag dus niet hoefde te zijn maar er wel was. Ik sprak met Montignoso, met Peter Becker van het Duits Federaal Kalibratielaboratorium en met Carolina Pompeo.

Zodra de certificaten aan het einde van de ochtend waren uitgereikt, nam ik afscheid. Ik bleef niet voor de lunch noch voor de middagsessie, en dat terwijl Jana Ledneva er sterk op aandrong. Maar nee, ik had nog iets anders te doen.

Toen ik naar buiten ging, de frisse lucht in, en over de Avenue La Motte-Piquet terugliep naar het hotel, moest ik alsmaar denken aan de Overlevenden van de Lusitania, zoals ik dat de hele morgen al had gedaan. Daarom was ik niet gebleven.

Ik dacht aan de man, die ze wellicht hadden achtergelaten in de selfservice, precies zoals ik hem ook aan zijn lot had overgelaten. Hoewel dat ook niet helemaal waar was, zou je kunnen nuanceren, want voordat zij wegging had de vrouw de consideratie gehad hem uit te nodigen ergens te gaan eten waar het eten gemakkelijk te kauwen was en waarvan ze bovendien wist dat er onvermijdelijk iemand zou zijn die hem te hulp zou schieten, wat iets heel anders is dan hem thuis in de steek te laten totdat hij volledig tot ontbinding was overgegaan. En ik? Ik had een ober gewaarschuwd hem onder zijn hoede te nemen.

Ik reisde per auto, dus ik had geen concreet tijdschema om naar Spanje terug te keren. Ik reed daarom met mijn koffertje van twee kilo langs het zelfbedieningsrestaurant om te kijken wat er met die man was gebeurd en of ik als getuige moest optreden.

Ik liep de trap op naar het restaurant, maar natuurlijk was hij daar niet, hoe zou hij ook, je kon wel zien dat ik weinig doordacht te werk ging. Ook de twee tassen met kleding zag ik niet. Geen spoor, kortom, dat daar de vorige dag iemand was achtergelaten. De wereld vernieuwt zich elk moment. Wat afgedaan heeft verdwijnt intussen zonder dat we weten waarheen. Ik ging alweer weg

toen ik dezelfde bediende van de vorige dag zag, ik herkende hem aan de fantasiebril met paars montuur die hij op had. Herinnert u zich mij nog? Hij keek me aan met die nietszeggende blik van hem. En herinnert u zich een oude man die gisteren daar aan dat tafeltje zat, vroeg ik hem terwijl ik hem de exacte plek aanwees. Die herinner ik me, zei hij.

Wat is er uiteindelijk gebeurd?

Een ogenblik, want hij zou de gerant halen, de heer Parveaux. Hij liep gehaast naar het kantoor van het restaurant en verdween door een deur. Ik bleef wachten, ik had hem slechts een eenvoudig te beantwoorden vraag gesteld. De deur ging open, iemand stak zijn hoofd om de hoek, bekeek me en ging weer naar binnen. Een ogenblik later stond meneer Parveaux naast me, zich gedienstig verontschuldigend dat hij mij had laten wachten.

Ik wilde alleen informeren naar die man, burgernieuwsgierigheid, niet meer dan dat, want gisteren had ik gezien dat hij alleen was achtergebleven en ik voel iets hier, midden op mijn borst.

De heer Parveaux begreep het.

Maar natuurlijk, hierheen alstublieft.

Hij drong erop aan hem naar zijn kantoor te vergezellen, pakte mij bij mijn arm, hield me vast, zo zou je het bijna kunnen interpreteren. Ik vond het prettig dat hij me zo dringend nodig had en, eerlijk gezegd, haast had ik eigenlijk niet.

Die oude man. Zo hulpbehoevend, hij zakte steeds verder opzij totdat hij bijna op de grond viel. En de tassen met kleding, wat is daarmee gebeurd, meneer Parveaux? Maar eerst verzocht de heer Parveaux mij een beknopte vragenlijst in te vullen over de kwaliteit van de geboden service in het restaurant. In ruil daarvoor schonk hij me een paar waardebonnen die goed waren voor een tiental maaltijden.

Het was zaak die vriendelijke meneer Parveaux niet te beledigen, dus zette ik het koffertje op de grond en ging zitten om de lijst in te vullen. Ik moest om een balpen vragen, want de mijne, bedacht ik toen, had de man gehouden naar wie ik was komen informeren.

U krijgt er meer dan een, zei Parveaux, cadeau van het restaurant. Toen ik bij de elfde vraag was aanbeland, of de accommodatie schoon was, waarbij ik twijfelde of ik het hokje voldoende of zeer voldoende zou aankruisen, werd er op de deur geklopt en zonder te wachten tot Parveaux vroeg wie er was, kwamen er twee gendarmes binnen. Hier is hij, zei hij, terwijl hij zich terugtrok in een hoek van het kantoor waar hij zich veiliger leek te voelen. Hij wees naar mij: Dat is hem, zei hij.

De gendarmes wilden mijn naam weten, die ik hun vertelde. Gaat u mee.

Ik houd er niet van anderen tegen te werken, gewoonlijk vind ik daar geen reden voor, dus ik ging onmiddellijk akkoord. Een van de gendarmes zei dat ze me alles bij Le SAMU Social, zoals de Franse Sociale Dienst wordt genoemd, zouden uitleggen. En nu uw mond houden en meekomen. Ze zouden me geen boeien omdoen tenzij ik het ze moeilijk ging maken.

Kijk me aan, zei ik ze, en u zult zien dat daar geen behoefte aan zal zijn.

CBLB502 is de naam van een geneesmiddel dat doctor Andrej V. Goedkov bij de muizen en apen van het Lerner Instituut in Cleveland, Ohio, inspuut waardoor de apoptose wordt vertraagd en ze later sterven wanneer ze aan hoge doses ioniserende straling worden blootgesteld.

In april 2008 publiceerde het tijdschrift *Science* de resultaten van de onderzoeken van de doctoren Andrej V. Goedkov, Ljoedmila Boerdelja, Anatoli Gleibermann, Damodar Goepta en anderen met betrekking tot CBLB502.

De muizen en apen die tussen de 45 minuten en 24 uur voor ze aan dodelijke doses straling werden onderworpen, waren behandeld, aldus Goedkov, hadden de neiging te overleven of stierven later dan de andere.

Het CBLB502 belemmert het proces van celsuicide.

De man van Prypjat had de plundersaars de motoren uit de opslagplaats van Rossocha zien meenemen. Omdat hij geen camera had en toch een bewijs wilde hebben, tekende hij ze in een schriftje. Met hijskranen laadden ze het schroot op. Onderdelen, sleepmachines, helikopters. Ver van de verboden zone waren de wielen van Volga's ook erg gewild.

Het waren acht mannen en ze vormden twee patrouilles. Ze kwamen Prypjat binnen en namen zelfs de tegels uit de badkamers mee. Kleding, de deuren van de woningen. Ze trokken de stopcontacten uit de muren, die raakten ze gemakkelijk kwijt op markten in Kiev.

Een zekere Chvorost was de leider. Hij ging goed gekleed, geen soldatenjack of laarzen. Hij had stijl.

Op een avond liep de man van de botsautootjes van Prypjat hen tegemoet en spreidde zijn armen om ze te laten zien dat hij geen kwaad in de zin had. In het begin lieten de mannen van Chvorost hem niet dichterbij komen. Ben je een dode? Ze bedreigden hem met stokken. Als je dichterbij komt, vraag je er zelf om.

Om ze te laten merken dat hij wel degelijk levend was, droeg hij hun het gedicht *Het Kremlin in de storm van eind 1918* van Boris Pasternak voor, en binnen vijf minuten hadden ze een overeenkomst gesloten: hij zou een kruis zetten op de deur van de gebouwen waar voor hen iets van belang te vinden was. De verdieping, de letter. En zo hoefden Chvorost en de zijnen niet zo veel tijd te verliezen met zoeken. In ruil daarvoor vroeg hij hun vlees, groente en fruit mee te brengen.

Hoewel, als het kon of ze hem dan bij hen in de vrachtwagen konden laten stappen en hem daar weg wilden halen.

Dat niet, zei Chvorost, en hij sloeg de revers van zijn leren jack op. Bij de slagboom zat een brigadier die hen telde, brigadier Blazoetski. En wanneer acht mannen het gebied hadden betreden dan moesten acht mannen het gebied verlaten, de verordeningen waren overduidelijk. Straks kwam er een doorzoeking. En een passende maatregel tegen ieder van hen. Over een tijdje misschien.

De mannen van Chvorost begonnen ten slotte bij de Lesja

Oekrainka, dat leek de meest veelbelovende straat, hoewel dat slechts een gevoel was. Elke andere straat kon even goed zijn. Of even dodelijk. Daarna volgden ze een plattegrond. De Helden van Stalingradstraat, het Paleis van de Pioniers, hotel Oktober. De Straat van de Bevlogenen.

Ze kwamen over de weg van Semichody. Acht mannen, soms een enkele meer als versterking. Het waren niet altijd dezelfde maar ze vormden ploegen, ze ondergingen een schoneluchtkuur voordat ze terugkeerden naar Prypjat. Iedere strooptocht door de stad kwam overeen met drie of vier dagen rust. Sommigen droegen rubberen regenjacks. Het schijnt dat hen dat beschermde tegen de straling die het plaatwerk van de vrachtauto absorbeerde.

Dat hij een gelukzalige geest moest zijn, zeiden ze, een engel of een aartsengel.

Ze lachten. Ze vroegen hem hun te laten zien of zijn tong zwart was en ze lachten nog harder. En, waar kom je vandaan, vroegen ze hem.

Uit Krasny Koet, in de streek van Loeganskaja.

Harder praten.

Krasny Koet.

Ze kwamen nooit dichterbij, deels omdat ze te veel haast hadden. Daarom had hij de weg voor ze uitgetekend, zodat ze geen tijd zouden verliezen met lukraak zoeken. Dat was de basis van hun overeenkomst. Ze waren er een paar uur, laadden hun vrachtwagen vol en weg waren ze. Wanneer het regende kwamen ze niet. Ze zeiden dat het natte cement stonk, dat het gras tegen het licht in soms een paarse of blauwe gloed had, afhankelijk van hoe je ernaar keek.

De mannen van Chvorost brachten hem plakken vlees, hoewel hij niet wist van wat voor dier noch van welk abattoir het kon zijn, of dat het geschoten wild was, of misschien aangereden op een van de autowegen. Ze gaven hem ook een snoek, zeiden dat ze die zelf hadden gevangen in een vijver buiten Gomel.

Totdat ze niet meer kwamen. De man van de botsautootjes ging in de greppel langs de weg naar Semichody op ze zitten wachten.

Met zijn twee overjassen tot boven aan toe dichtgeknoopt zat hij daar hele avonden.

Je gaat dood, zei hij tegen zichzelf. Tenzij je in de winkels eten gaat zoeken. Er moeten conserven zijn, koekjes. In de Svetljatsjok vond hij blikken vis uit de Oostzee. Een week lang at hij vis uit de Oostzee. Hij plantte zaadjes van sperziebonen in een park, maar er kwam niets op. De aarde was dood. De mannen van de vrachtwagen wisten waarover ze het hadden als ze na twee uur zeiden dat ze ervandoor moesten.

Maar ze kwamen terug. En de man van Prypjat vloog de cabine van de botsautootjes uit, ging naar de vrachtwagen en vroeg hun wat er was gebeurd. Zij antwoordden niet, deden niet eens de raampjes naar beneden, ze deden of ze hem niet hadden gezien. Oké, mij om het even, ik wilde alleen ons partnerschap weer oppakken. Maar de mannen van Chvorost negeerden hem. We hebben je al gezegd dat je niet dichterbij moet komen. En ze bedreigden hem met een ijzeren staaf, heb je het gehoord. Die avond gingen ze rechtstreeks naar de keukenfabriek. Ze bleven er ongeveer drie uur en namen alles mee, zelfs de raamkozijnen. En mijn eten, vroeg hij. Wat voor eten.

Valeri Kebikov, de secondant van Chvorost, zei hem dat ze niet nog meer matrassen wilden, alsmaar matrassen. Ga de woningen binnen, licht de tegels op om te zien of er geld onder ligt. Hij was niet de enige aan wie ze het konden vragen.

Want onlangs zagen we een echtpaar door de goten van het Paviljoen van de Technische Vooruitgang lopen, op zoek naar wormen, om ze op te eten.

Dan is er nog de zanger van het filmtheater Prometheus. En ze vertelden me dat er vroeger een vrouw met twee kinderen aan de Droezjby Narodovstraat woonde.

Steeds meer mensen keerden terug naar hun huis. Ze raakten de angst voor het atoom kwijt. Hoewel ze eigenlijk terugkeerden omdat ze hen nergens anders wilden hebben.

Er waren ook soldaten. Ze trokken de schuurtjes omver en begroeven ze verpakt in plastic. Ze zeiden dat het daarmee afgelopen

was met de ellende. En en passant ook met de plunderingen. Maar waarom, vroeg Chvorost, die Kebikov opdracht had gegeven de vrachtwagen te starten, waarom, als wij ook familie hebben en recht op een menswaardig leven. Of tenminste op leven.

En hij duwde zijn zonnebril tot op zijn voorhoofd en liet een paar melancholische ogen zien. Vervolgens begon hij in de zakken van zijn jack naar tabak te zoeken, stak een sigaret op en keek naar de grond.

Opschieten dus, je kunt maar beter iets goeds vinden of het is afgelopen met de proviand.

Wat dan ook, zei de man van Prypjat, als ik maar niet meer terug hoef naar de blikken vis uit de Oostzee, dat was erg slechte vis.

Ze namen me mee in een burgerauto van het wagenpark dat onder commando stond van Sarkozy. Een overheidsauto. Ik zat op de achterbank met de armen om mijn koffertje geslagen en gedurende de hele rit weigerden de gendarmes een woord met me te wisselen. Naar ze zeiden mochten ze niet met arrestanten praten. Ik vroeg alleen naar het waarom, zij herhaalden dat ik mijn mond moest houden. Terwijl we door Parijs reden wilde ik niet proberen of de sloten van de auto gezekeerd waren, want ik was niet van plan te ontsnappen door uit de rijdende auto te springen. Ik ben niet van het soort mensen dat overal met zijn vingers aan zit. Als ze me zeggen te zwijgen dan zwijg ik. Als ik me rustig moet houden dan houd ik me rustig. En dat was het wat ik deed, ik probeerde zo weinig mogelijk ruimte in beslag te nemen op mijn bank en, in het algemeen, in dit Frankrijk dat me nu minder dan middelmatig voorkwam.

We arriveerden bij een gebouw. Ik zag geen naambordje op de deur en ook geen plaquette die meedeelde dat het gebouw een officiële instantie huisvestte. Niemand om me te begroeten. Conciërges noch bewakers die mij ontvingen. We doorkruisten gangen, liepen door achteraf gelegen tuinen, gingen een paar

trappen op. Ze namen me mee naar een in het halfduister gehulde kamer en zeiden me daar te wachten.

Tussen vier muren. Misschien wilden ze me bang maken, het overbekende procedé iemand te isoleren. Na vijf minuten kwam er echter een vrouw binnen. Ze had een map en een paar balpenen bij zich, wellicht verwachtte ze dat de een na de ander op zou raken. Aan haar revers hing een identiteitsbadge van de Franse Sociale Dienst, Le SAMU. Haar naam, Solange Gaillard. Ze groette zonder me aan te kijken, zei dat ik moest gaan zitten, daarvoor stonden er stoelen. En een tafel met ronde hoeken, in de vloer verankerd, net zoals de stoelen. Ze nam de gegevens van mijn identiteitsbewijs over, nationaliteit, huisadres. En ze waarschuwde me dat met behulp van Interpol gecontroleerd zou worden of datgene wat ik verklaarde, klopte. Daarna zette ik mijn vingerafdrukken op een helderblauw bedrukte kaart.

We hebben hem, mompelde ze.

Solange Gaillard moet gedacht hebben dat ik ongevaarlijk was. Daar deed ze goed aan, want we waren de hele tijd alleen zonder dat er bewaking nodig was, en er gebeurde niets.

Vertel me wat u te vertellen heeft. De motieven niet, die interesseren me niet.

Ik wilde meewerken, dus sprak ik over de jaarlijkse conferentie van het Kilogewicht. Dat is wat ik in dat koffertje heb, zei ik. Nou ja, in mijn geval, lichtte ik toe zodat ze me niet voor een bedrieger zou houden, had ik twee kilo's bij me. Dat is de pure waarheid. En ik vertelde haar van Manila, 1896. Ik was de enige afgevaardigde die twee kilo's bij zich had. Vandaar mijn bijnaam: Twee Kilo.

En u heeft uw reis aangegrepen, onderbrak ze me, om een arme man duizend kilometer ver van huis in een restaurant achter te laten. Over wie ik het heb? Dat is juist waar we bij deze Sociale Dienst achter proberen te komen, want we hebben geen papieren op hem gevonden. Alleen deze bedrijfsbalpen, die lijkt van u te zijn. Er staat het embleem Maten en Gewichten van Spanje op. Kijk maar, of vergis ik me.

Solange Gaillard vergiste zich niet.